

Forn de calç del Cau de les Cendres

Matadepera

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Torrent de Can Solà del Racó
Emplaçament
Alçada: Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac
475

Coordenades:

Latitud: 41.61386
Longitud: 2.0307
UTM Est (X): 419241
UTM Nord (Y): 4607359

Classificació

Número de fitxa 08120 - 314
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Modern Contemporani
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Completament embardissat i perdut en gran part per esllavissament del terreny.
Protecció Inexistent
Accés Díficil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08119A003000190000YT
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dt., 30/03/2021 - 16:05

Descripció

Forn de calç situat en el vessant hidrogràfic esquerra del Torrent de Can Solà del Racó. L'accés es fa, un cop situats a Can Solà del Racó, continuar pel Camí de Can Torres en direcció a la Font de la Tartana. Un cop deixada enrere, entrar a mà dreta pel camí que mena al Coll dels Forns. Sense travessar el torrent, entrar pel mateix llit, una cinquantena de metres. A mà dreta (vessant hidrogràfic esquerre del torrent) s'observa una zona planera reforçada per un muret mig desaparegut. Es tracta de la plaça del forn, actualment embardissada. En el marge després de desbrossar-lo, es poden veure les restes de l'olla, gairebé desapareguda i un seguit de murs que feien funció de contraforts. A la part inferior, les restes del passadís d'accés i la boca de la fogaina. A la feixa superior es conserva el camí del carregador.

Observacions:

La notícia de la seva existència ens l'ha proporcionat Joan Comasòlivas, que li havia ensenyat el seu pare. El nom de les cendres li donaren perquè al seu interior n'era ple.

Història

Els forns de calç són construccions que es troben arreu de Catalunya i en nombre important al municipi de Matadepera. Fets de pedra, maó i fang o morter de calç, al seu interior es feia una combustió de llenya per a obtenir calç. Aquest material era emprat en la fabricació del morter de calç, indispensable per a la construcció (barrejant-lo amb aigua i sorra). També servia per impermeabilitzar les cisternes i els safareigs, així com per desinfectar. També tenia un ús agrícola per a desinfecció de paràsits de la terra, o per ensulfatar les plantes contra les plagues.

El procés de transformació de la pedra en calç es feia per combustió, mitjançant un pou o olla, de planta circular i alçat cònic, excavat dins d'un marge o parcialment a la roca. Es necessitaven temperatures entre els 800° C i els 1.000 °C perquè el carbonat càlcic s'alliberés de l'anhídrid carbònic i passés a òxid de calci. Però per aconseguir aquest procés, es necessitava una preparació llarga i feixuga. Aquestes tasques duraven al voltant d'un tres mesos i començaven entre el gener i el febrer, quan les feines agrícoles eren més escadusseres.

Primer de tot, es necessitava combustible, que s'obtenia desbrossant el bosc. El següent pas era el d'arrencar la pedra amb pics, maces, martells, escodes i malls. Després es transportava la pedra i els feixos de branques amb els carros o mules fins al forn. Aquest s'omplia posant de forma circular les pedres depenent de la seva mida, sempre començant per la part inferior i disposant-les damunt del pedrís o banqueta circular que s'hi havia fet prèviament. Aquesta feina era de màxima importància perquè en depenia tota la cuita. Això permetia crear un buit al seu interior, com si es tractés d'una barraca de pedra seca sobre la qual s'aniria omplint fins arribar a la corona, al capdamunt, mentre que aquest buit permetria col·locar i alimentar la cuita en cas de necessitat emprant el gavell; una mena de forca.

Un cop s'encenia el foc, es deixava encès els dos primers dies amb una faixa que es tapava a poc a poc. Se sabia que el forn era cuit quan sortia una flama blanca i les pedres es posaven ben vermelles, com la brasa. Quan aquest procés d'encesa començava ja no es podia aturar fins que el mestre calcinaire donava per bona la cuita.

Calien entre una dotzena i una quinzena de dies per tenir la pedra a punt. Després en calien una vintena més per refredar-se. La calç viva s'apagava llençant-hi aigua, transformant-se així en hidrat de calç o calç morta.

Després d'aquest procés ja es podia desenfornar i transportar la calç en carros fins a la seva destinació.

Bibliografia

ARBÓS, Maria; IBARZ, Joan; PIÑOL, Isidre (2003). Els forns de calç a la comarca de les Garrigues. Vida i treball entorn de la producció de calç: Els forners de Tarrés. Col·lecció d'Estudis Locals, Lo Plançó, núm. 3. Editorial Fonoll i Ajuntament de Tarrés.

COMASÒLIVAS i FONT, Joan (2017). Elements patrimonials del Torrent de Can Solà del Racó, dins XXXVIII Ronda Vallesana. Sant Feliu del Racó - Castellàr del Vallès, pp. 52. Sabadell. Unió Excursionista de Sabadell.

FERRER ALÒS, Llorenç (2015). Eines i feines dels oficis. Edicions Brau. Barcelona.

GRAUS, Ramon i ROSELL, Jaume (2010). Història de la construcció a la Catalunya contemporània. Apunts del curs. Secció d'Història de la construcció del departament de Composició Arquitectònica. Universitat Politècnica de Catalunya.

ROSELL, Jaume i SUBIRATS, Miquel (1987). La producció de calç, ahir. El procés pre-industrial de producció de calç, a la comarca del Montsià. Col·legi Oficial d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Barcelona.

SUADES, Ramon; SENYAL, Jordi (2020). Mapa Interactiu de Sant Llorenç del Munt i serra de l'Obac.

